

การประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนโอชะบุรี

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

Evaluation of the Moral School Project of Okhaburi Group of Schools

under the Supervision of Phichit Primary Educational Service Area Office 1

วันที่รับบทความ: 11 ก.ค. 67

วันที่แก้ไขบทความ: 24 ก.ค. 68

วันที่ตอบรับ: 30 ก.ย. 68

ณรงค์ศักดิ์ ทองเพ็ชร¹

Narongsak Thongphet¹

ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล²

Poompipat Rukponmonngkol²

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การวิจัย (1) เพื่อประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนโอชะบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการดำเนินงาน และด้าน ผลผลิต (2) เพื่อหาแนวทางพัฒนาโครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนโอชะบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครองและกรรมการสถานศึกษา จำนวน 310 คน ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อมูล จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความถี่ (f) และการจัดลำดับ

ผลการวิจัย พบว่า (1) ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผลผลิต (Output) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ตามลำดับ (1.1) ด้านปัจจัยนำเข้ามีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านสถานที่ดำเนินการ (1.2) ด้านกระบวนการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน (1.3) ด้านผลผลิต ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ผู้บริหารและครูมีคุณธรรมจริยธรรมและเป็นตัวอย่างแก่นักเรียนได้ตามความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านนักเรียนมีระเบียบวินัย (2) แนวทางการพัฒนาโครงการตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการอบรมของบุคลากรและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษาควรประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินงาน ใช้เทคโนโลยีในการประชาสัมพันธ์ ตรวจสอบผลการดำเนินงาน ควรนำผลการประเมินมาวางแผนเพื่อจัดทำโครงการครั้งต่อไป ผู้บริหารและครูสามารถแสดงความคิดเห็นได้ นักเรียนตั้งใจทำหน้าที่อย่างต่อเนื่อง รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อมได้ถูกต้องตามสุขลักษณะ และดำเนินชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย

¹นักศึกษาลัทธิศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร (2567)

¹Master of Education (Educational Administration) Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University. (2024)

²รองศาสตราจารย์ ประจำหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร (อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก)

²Associate Professor in Master of Education (Educational Administration) Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University. (Advisor)

คำสำคัญ : การประเมินโครงการ โรงเรียนคุณธรรม

Abstract

The objectives of the independent study were (1) to evaluate the moral school project of Okhaburi group of schools under the supervision of Phichit Primary Educational Service Area Office 1, with regard to input, process, and output, (2) to find out a guideline for developing the moral school project of Okhaburi group of schools under the supervision of Phichit Primary Educational Service Area Office 1. The sample in the study included school administrators, teachers, students, parents, and school committee, 310 persons in total. There were 17 key informants. The research instruments were a questionnaire and an interview. Data were analyzed using a statistical software package, mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.), frequency (f) and sequencing.

The study results indicated that (1) according to school administrators and teachers' opinions, overall it was at the highest level and passed the evaluation criteria. Consideration of each area found that output, process, and input had the highest mean respectively. (1.1) Location in the input had the highest mean. (1.2) Inspection and performance evaluation in the process had the highest mean. (1.3) As for output, according to opinions of school administrators and teachers, school administrators and teachers have morality and ethics that can be a good example for students. According to opinions of students, parents, and school committee, students are disciplined, (2) with regard to a guideline for developing the project, according to experts' opinions, school administrators should promote the training of personnel and use resources efficiently, use existing media, and manage environment appropriately. School administrators should hold a meeting to clarify the content and operational guidelines, use technology for public relations, and inspect operational performance. The evaluation results should be used to make a plan for preparing the project in the future. schools administrators and teachers are able to express their opinions. Students pay attention to perform their duties continuously, stay healthy. Places of living and environment are maintained in a hygienic manner, and they live their lives in a simple way.

Keywords: Project Evaluation, Moral School

บทนำ

“ผู้ที่มีจิตสำนึกในคุณธรรม สามารถหักห้ามความคิดที่ไม่ถูกต้อง สามารถยับยั้งคำพูดที่ไม่ถูกต้องสมควร และสามารถควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติแต่ในทางที่ดีได้ จึงได้รับการยกย่องนับถือว่าเป็นบัณฑิตอย่างแท้จริง” ความตอนหนึ่งในพระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 13 กรกฎาคม 2537 ซึ่งสอดคล้องกับสังคมไทยในยุคปัจจุบันที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ขาดความสมดุล รวมทั้งความเจริญทางด้านข้อมูลข่าวสารทางด้านการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยอย่างมากมาย แต่ในส่วนโครงสร้างทางสังคม ศีลธรรม ศาสนา วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม คุณภาพทางสังคมกลับมีปัญหาด้านศีลธรรม จริยธรรมจนน่าเป็นห่วง

ในสภาวะการณ์เช่นนี้คนไทยจำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเอง เพื่อให้สามารถมีชีวิตอยู่ได้อย่างสงบสุข และสามารถพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับนานาอารยประเทศ จึงได้เกิดกระแสเรียกร้องจากทุกฝ่ายให้มีการปฏิรูปการศึกษาขึ้น เพื่อพัฒนาคนไทยเป็นคนดี รักการเรียนรู้ และมีความสุขในการดำรงชีวิต มีความคิดสร้างสรรค์ ใช้กระบวนการคิด แก้ไขปัญหาต่างๆ และเลือกสรรสิ่งที่มีคุณค่าอันแท้จริงให้กับตนเองและสังคม (จิรารัตน์ สุรันนา, 2564, น. 1)

การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, น. 3) กระทรวงศึกษาธิการในฐานะที่เป็นหน่วยงานหลักที่จะต้องจัดการศึกษาเพื่อสนองเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น จึงได้มีมาตรการต่างๆ เพื่อเป็นการสนับสนุนให้เกิดการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ และพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข ตลอดจนจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล และสนองความต้องการของชุมชน สังคม ประเทศชาติ มาตรการหนึ่งที่กระทรวงศึกษาธิการ (2546, น. 1) ได้กำหนดให้มีการดำเนินการเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ เป็นคนดี คนเก่งและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข คือ โครงการโรงเรียนคุณธรรม

แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระยะ 5 ปี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปิจิตร เขต 1 พ.ศ. 2566 – 2570 มีมาตรการและแนวทางดำเนินการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดีของชาติและเป็นพลโลกที่ดีเป็นมาตรการในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรักในสถาบันหลักของชาติ ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีทัศนคติที่ดีต่อบ้านเมือง มีหลักคิดที่ถูกต้อง เป็นพลเมืองดีของชาติ และพลเมืองโลกที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีค่านิยมที่พึงประสงค์มีคุณธรรมอัตลักษณ์ มีจิตสาธารณะ ู้สิทธิและหน้าที่ รักและภูมิใจในความเป็นไทย รับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ชื่อสัตย์ สุจริต มีธรรมาภิบาล อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัยและรักษาสีลธรรม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปิจิตร เขต 1, 2566, น. 44)

ดังนั้น กลุ่มโรงเรียนโอชะบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปิจิตร เขต 1 ได้ดำเนินการประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรมขึ้น ซึ่งเป็นโครงการที่ได้ดำเนินการมาแล้ว และต้องการทราบผลการประเมินโครงการอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ทราบผลที่เกิดขึ้นว่าดีหรือไม่อย่างไร ต้องแก้ไขปรับปรุงในด้านใด ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นบุคลากรที่รับผิดชอบโครงการโรงเรียนคุณธรรม ได้เล็งเห็นความสำคัญที่จะเกิดกับผู้บริหาร คณะครูและผู้เรียนนั้น จึงได้ทำการประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรม กลุ่มโรงเรียนโอชะบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปิจิตร เขต 1 เพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงานด้านต่างๆ อันประกอบด้วยด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ซึ่งควรมีการกำหนดการนิเทศติดตามอย่างชัดเจน เพื่อหาแนวทางพัฒนาโครงการโรงเรียนคุณธรรม ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการ และส่งผลให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลง รวมทั้งเป็นแนวทางแก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูตลอดจนโรงเรียนที่มีรูปแบบและบริบทคล้ายคลึงกันได้นำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนกำหนดแนวทางในการปรับปรุง หรือพัฒนาการดำเนินโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนการดำเนินงานโครงการในปีการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อประเมิน โครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนโอชะบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

1.1 เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้า (Input) ของ โครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนโอชะบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

1.2 เพื่อประเมินกระบวนการดำเนินงาน (Process) ของ โครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนโอชะบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

1.3 เพื่อประเมินผลผลิต (Output) ของ โครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนโอชะบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

2. เพื่อหาแนวทางพัฒนาโครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนโอชะบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ประโยชน์ของการศึกษา

1. กลุ่มโรงเรียนโอชะบุรี ผู้บริหาร ครู นักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง กับโครงการโรงเรียนคุณธรรม ได้ทราบผลการประเมินโครงการ และได้แนวทางพัฒนาโครงการโรงเรียนคุณธรรม ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการดำเนินงาน ด้านผลผลิต และได้ นำข้อมูลไปวางแผน จัดทำกลยุทธ์ นโยบาย เพื่อพัฒนาการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนคุณธรรมให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นในปีต่อไป และได้แนวทางในการพัฒนา ปรับปรุงการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรมต่อไป

2. กลุ่มโรงเรียนโอชะบุรี ผู้บริหาร และครูสถานศึกษาอื่นสามารถใช้เป็นข้อมูลสำหรับวางแผนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และมีแนวทางในการพัฒนาโครงการโรงเรียนคุณธรรม ในปีการศึกษาต่อไป

3. สถานศึกษามีบริบทใกล้เคียงกับสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนโอชะบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 สามารถนำผลการวิจัย และแนวทางพัฒนาโครงการโรงเรียนคุณธรรม ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการดำเนินงาน ด้านผลผลิต ไปใช้ในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรมได้

ขอบเขตของการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนโอชะบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนโอชะบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ปีการศึกษา 2566 ใช้กรอบแนวคิดการประเมินเชิงระบบ (System Approach Model) (System Theory, 1940 ; อ้างถึงใน ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมคณ, 2559, น. 29) มีกรอบการประเมิน 3 ด้าน ดังนี้

1.1 ปัจจัยนำเข้า (Input) ของโครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนโอชะบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ได้แก่ บุคลากรการดำเนินงาน สื่อ วัสดุ อุปกรณ์งบประมาณ สถานที่ดำเนินการ

1.2 กระบวนการดำเนินงาน (Process) ของโครงการ โรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนโอชะบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 โดยอาศัยวงจรเดมมิง (PDCA) (Deming, 1993, p. 6) ได้แก่ การวางแผน การดำเนินงาน การดำเนินงาน การตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน และการปรับปรุงแก้ไข

1.3 ผลผลิต (Output) ของโครงการ โรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนโอชะบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ได้แก่ นักเรียนมีระเบียบวินัย ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม นำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ผู้บริหารและครูมีคุณธรรมจริยธรรมและเป็นตัวอย่างให้นักเรียนได้

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

2.1 ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มโรงเรียนโอชะบุรี ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1,272 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และ คณะกรรมการสถานศึกษา ของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนโอชะบุรี ปีการศึกษา 2565 จำนวน 310 คน โดยการเปิดตารางการสุ่มกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (Krecie & Morgan, 1970, pp. 608-609) จากนั้นจึงดำเนินการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling)

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษาในครั้งนี้ ประกอบด้วย

3.1 ปัจจัยนำเข้า (Input) ของโครงการ ประกอบด้วย

3.1.1 บุคลากรการดำเนินงาน

3.1.2 สื่อ วัสดุ อุปกรณ์

3.1.3 งบประมาณ

3.1.4 สถานที่ดำเนินการ

3.2 กระบวนการดำเนินงาน (Process) โครงการโดยอาศัยวงจรเดมมิง (PDCA) (Deming, 1993, p. 6) ประกอบด้วย

3.2.1 การวางแผนการดำเนินงาน

3.2.2 การดำเนินงาน

3.2.3 การตรวจสอบผลการดำเนินงาน

3.2.4 การปรับปรุงแก้ไข

3.3 ประเมินผลผลิต (Output) ของโครงการ ประกอบด้วย

3.3.1 นักเรียนมีระเบียบวินัย

3.3.2 นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม

3.3.3 นักเรียนนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

3.3.4 ผู้บริหารและครูมีคุณธรรมจริยธรรมและเป็นตัวอย่างแก่นักเรียนได้

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยทำการประเมินโครงการระหว่างเดือน ตุลาคม 2564 – กันยายน 2565

ขั้นตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาโครงการ โรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนโอชะบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในขั้นตอนนี้เป็นการหาแนวทางในการพัฒนาโครงการ โรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนโอชะบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 โดยใช้แนวความคิดเชิงระบบ (System Approach) มีกรอบในการประเมิน 3 ด้าน ดังนี้

1.1 ปัจจัยนำเข้า (Input) โครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนโอชะบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ประกอบด้วย บุคลากรการดำเนินงาน สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณ และสถานที่ดำเนินการ

1.2 กระบวนการดำเนินงาน (Process) โครงการ โดยอาศัยวงจรเดมมิง (PDCA) (Deming, 1993, p. 6) ประกอบด้วย การวางแผนการดำเนินงาน การดำเนินงาน การตรวจสอบผลการดำเนินงาน และการปรับปรุงแก้ไข

1.3 ผลผลิต (Output) โครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนโอชะบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ประกอบด้วย นักเรียนมีระเบียบวินัย ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ผู้บริหารและครูมีคุณธรรมจริยธรรมและเป็นตัวอย่างแก่นักเรียนได้

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม ซึ่งมีคุณสมบัติที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนคุณธรรม จำนวน 17 คน ดังนี้

2.1 ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 2 คน

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จได้รับผลการประเมิน โรงเรียนคุณธรรม ระดับ 3 ดาว ขึ้นไป จำนวน 5 คน

2.3 ครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนคุณธรรม และมีผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม ตั้งแต่ระดับ 2 ดาวขึ้นไป จำนวน 6 คน

2.4 ศึกษานิเทศก์หรือนักวิชาการศึกษาที่รับผิดชอบโรงเรียนคุณธรรม หรือเป็นผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมโครงการโรงเรียนคุณธรรม จำนวน 2 คน

2.5 พระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งสังฆการตั้งแต่ระดับ เจ้าอาวาสวัดขึ้นไป จำนวน 2 รูป

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

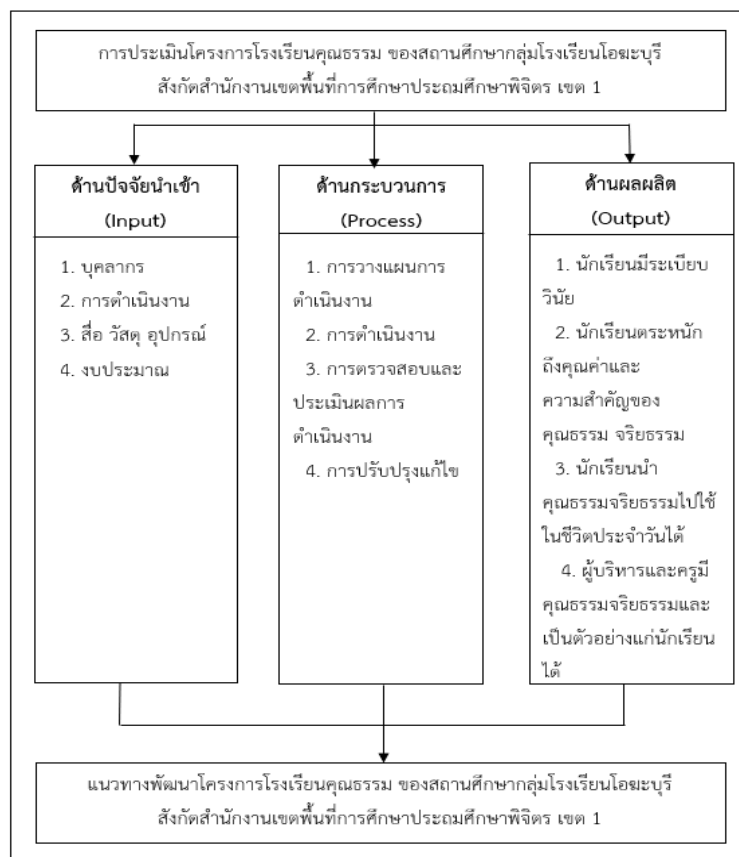
แนวทางพัฒนาของโครงการ โรงเรียนคุณธรรม ของสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนโอชะบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยทำการประเมินโครงการระหว่างเดือน ตุลาคม 2564 – กันยายน 2565

กรอบแนวคิด

จากทฤษฎีและงานวิจัยที่ได้บททวนมา สามารถนำมาเขียนเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนโอชะบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มโรงเรียนโอชะบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1,272 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มโรงเรียนโพนะบุรี ปีการศึกษา 2565 จำนวน 310 คน โดยการเปิดตารางการสุ่มกลุ่มตัวอย่างของเครชีและมอร์แกน (Krecie & Morgan, 1970, pp. 608-609) จากนั้นจึงดำเนินการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) โดยแบ่งสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 5 กลุ่ม ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลาก ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 14 คน ครู จำนวน 37 คน ผู้ปกครอง จำนวน 110 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 39 คน และนักเรียน จำนวน 110 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ โรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนโพนะบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ประกอบด้วย แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการประเมิน โครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Output) ของโครงการ วิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือโดยการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่า ฉบับที่ 1 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครู ได้ค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 และฉบับที่ 2 สำหรับนักเรียน ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษา ได้ค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นด้วยวิธีของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) ซึ่งพบว่า ฉบับที่ 1 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครู ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.989 และฉบับที่ 2 สำหรับนักเรียน ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษา ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.966

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการขออนุญาตผู้อำนวยการโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนโพนะบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 เพื่อขอความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการนำแบบสอบถามการประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษาส่งให้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย และเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ และกำหนดเกณฑ์การตัดสินใจปฏิบัติงานของโครงการที่มีค่าเฉลี่ย $(\bar{X}) \geq 3.51$ และ $S.D. \leq 1.00$ เป็นเกณฑ์การประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนโพนะบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางการพัฒนาโครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนโพนะบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

แหล่งข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้มีความรู้มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม ซึ่งมีคุณสมบัติที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนคุณธรรม จำนวน 17 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ โรงเรียนคุณธรรม ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) โดยใช้เกณฑ์การประเมินด้านที่มีค่าน้อยกว่าด้านอื่นๆ มาเป็นแนวทางในการสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ คือ นำข้อคำถามที่มีความเหมาะสมน้อยและน้อยที่สุดจากขั้นตอนที่ 1 นำร่างแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย ปรับปรุงแก้ไขและจัดพิมพ์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรถึงผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญทั้ง 17 คน นัดหมายวันและเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการแจกแจงความถี่และจัดลำดับ

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการประเมินโครงการ โรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียน โอชะบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ของการประเมินโครงการ โรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียน โอชะบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน 4 ด้าน ซึ่งมีค่าน้อยในระดับความเหมาะสมมากที่สุด คือ ด้านสถานที่ดำเนินการ รองลงมา ได้แก่ ด้านบุคลากรดำเนินงาน ด้านงบประมาณ และด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินตามเกณฑ์การประเมินเป็นรายด้าน ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกด้าน

ผลการประเมินด้านกระบวนการ (Process) ของการประเมินโครงการ โรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียน โอชะบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน 4 ด้าน ซึ่งมีค่าน้อยในระดับความเหมาะสมมากที่สุด คือ ด้านการปรับปรุงแก้ไข รองลงมา ได้แก่ ด้านการดำเนินงาน ด้านการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน และด้านการวางแผนการดำเนินงาน ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินตามเกณฑ์การประเมินเป็นรายด้าน พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกด้าน

ผลการประเมินผลผลิต (Output) ด้านผู้บริหารและครูมีคุณธรรมจริยธรรมและเป็นตัวอย่างแก่นักเรียน ได้ อยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านนักเรียนมีระเบียบวินัย และด้านนักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ตามลำดับ ผลการประเมินภาพรวมผ่านเกณฑ์การประเมินทุกด้าน

ตอนที่ 2 แนวทางพัฒนาโครงการ โรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนโอชะบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

จากการประเมินโครงการ โรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนโอชะบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้วิจัยนำค่าเฉลี่ยของสภาพที่ต่ำ 3 ลำดับมาสร้างคำถามในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 17 ท่าน มีผลการวิจัยเพื่อพัฒนาแนวทางในการดำเนินการ โครงการ โรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนโอชะบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ดังนี้

แนวทางการพัฒนาด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ของโครงการ โรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา ด้านบุคลากรดำเนินงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการอบรมของบุคลากรและนำมาขยายผลในองค์กร กำหนดนโยบายและเป้าหมายให้ชัดเจน และใช้หลักการมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ และร่วมรับผิดชอบ ด้านงบประมาณ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และสถานศึกษาควรจัดทำแผนงานโครงการให้ชัดเจนแต่ละกิจกรรมเพื่อดูความจำเป็นในการใช้งบประมาณ ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ สถานศึกษาควรมุ่งใช้สื่อที่มีอยู่เดิมและจัดหาโดยใช้เงินงบประมาณ และด้านสถานที่ดำเนินการ สถานศึกษาควรจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับบริบทและเป็นแหล่งเรียนรู้

แนวทางการพัฒนาด้านกระบวนการ (Process) ของโครงการ โรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา ด้านการวางแผนดำเนินงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรประชุมชี้แจงเนื้อหา แนวทางการดำเนินงาน กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายให้ตรงกับสิ่งที่ต้องการดำเนินงานและควรเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ด้านการดำเนินงาน สถานศึกษาควรใช้เทคโนโลยีร่วมในการประชาสัมพันธ์และเสียงตามสาย และดำเนินกิจกรรมตามปฏิทินโครงการ ที่กำหนดไว้ ด้านการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน สถานศึกษาควรตรวจสอบจากผลการประเมินโครงการ และด้านการปรับปรุงแก้ไข สถานศึกษาควรนำผลการประเมินมาวางแผนเพื่อจัดทำโครงการครั้งต่อไป

แนวทางการพัฒนาด้านผลผลิต (Output) ของนักเรียน ด้านผู้บริหารและครูมีคุณธรรมจริยธรรมและเป็นตัวอย่างแก่นักเรียนได้ ผู้บริหารและครูมีอิสระในความคิดและสามารถแสดงความคิดเห็นได้ ด้านนักเรียนมีระเบียบวินัย นักเรียนตั้งใจทำหน้าที่และงานที่ได้รับมอบหมายอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ ด้านนักเรียนตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม นักเรียนรักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมได้ถูกต้องตามสุขลักษณะ และด้านนักเรียนสามารถนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ นักเรียนดำเนินชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย

อภิปรายผล

ขั้นตอนที่ 1 การประเมินโครงการ โรงเรียนคุณธรรม ของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนโอชะบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

1. ผลการประเมินโครงการ โรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนโอชะบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ของโครงการตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียน

มีการวางตัวบุคลากรอย่างเหมาะสม จัดสรรการใช้งบประมาณและสื่อวัสดุอุปกรณ์ตรงตามวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่ดำเนินการพร้อมทั้งใช้อย่างคุ้มค่าเกิดประโยชน์สูงสุดกับโรงเรียน มีสถานศึกษาที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ระหว่างครูกับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ (นฤมล วิทยาวุฒิรัตน์, 2562, น. 97-98) ได้ทำการประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนคลองเมืองพิทยาคม เป็นการประเมินโดยใช้รูปแบบซีบีพี (CIPP Model) ผลการประเมิน พบว่า การประเมินปัจจัยเบื้องต้นด้านความเหมาะสมและพอเพียงเกี่ยวกับวิทยากร งบประมาณ ระยะเวลา สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ภูมิปัญญา ความสามารถของคณะทำงาน การสนับสนุนของฝ่ายบริหาร โรงเรียน ผู้ปกครองและบุคลากรในชุมชนแต่ละกิจกรรมย่อย พบว่า ความเหมาะสม/พอเพียง อยู่ในระดับมากทุกกิจกรรม และผ่านเกณฑ์การประเมิน

2. ผลการประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนโพนทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้านกระบวนการ (Process) โดยภาพรวมอยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษามีการวางแผนแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม กำหนดวัตถุประสงค์กำหนดเป้าหมายการจัดทำโครงการร่วมกันทุกฝ่าย สถานศึกษาดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญซึ่งเกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียน โดยดำเนินงาน การจัดกิจกรรมตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการ โรงเรียนคุณธรรม กำหนดให้มีการรายงานผลต่อนักเรียน ครู เมื่อเสร็จสิ้นโครงการ มีการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาโครงการโรงเรียนคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง และสถานศึกษาตรวจสอบประสิทธิภาพของการดำเนินโครงการ โรงเรียนคุณธรรมตามระยะเวลาที่กำหนด มีการประเมินความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมโครงการ โรงเรียนคุณธรรม เพื่อนำข้อสรุปทั้งหมดมาปรับปรุงแก้ไข หรือพัฒนาโครงการโรงเรียนคุณธรรมต่อไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ (วิญญู รัตโน, 2562, น. 70-72) ได้ทำการประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านดุม (นพค.15 กรป.กลางอุปถัมภ์) ผลการวิจัยพบว่า การประเมินกระบวนการดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านดุม (นพค. 15 กรป. กลางอุปถัมภ์) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมินที่ตั้งไว้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ การกำหนดบทบาทหน้าที่และรับผิดชอบ ในการดำเนินงานรองลงมา คือ การเตรียมความพร้อมด้านอาคารสถานที่ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ การวิเคราะห์ และนำผลการประเมินมาพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การจัดทำกรอบแนวคิดและกำหนดจุดพัฒนาตามสภาพปัญหาและความต้องการ

3. ผลการประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนโพนทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้านผลผลิต (Output) ด้านผู้บริหารและครูมีคุณธรรมจริยธรรมและเป็นตัวอย่างแก่นักเรียนได้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยภาพรวม อยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ผู้บริหารและครูเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เสนอความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหา รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารและครูยึดมั่นในความดีงาม และผู้บริหารและครูมีอิสระในความคิดและสามารถแสดงความคิดเห็นได้ ผู้บริหารและครูมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อบกพร่องต่างๆ ที่จะมีผลบังคับใช้กับโรงเรียน สถานศึกษามีข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่ได้อย่างถูกต้องตรงกับความเป็นจริง ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครูมีการปฏิบัติงานที่ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม และมีหลักในการทำงานที่มีกระบวนการชัดเจนมีการวางแผน การดำเนินงานต่างๆ อย่างครอบคลุมอัน

เป็นแนวปฏิบัติทำให้สามารถเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตให้แก่นักเรียนและผู้พบเห็นได้ ซึ่งสอดคล้องกับ (พระมหาเถรศรี อธิสัทธ (ดุษฎีบัณฑิต), 2563, น. 185-188) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ต้นแบบ : กรณีศึกษาโรงเรียนในจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า 1) บทเรียนการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ต้นแบบ กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านกลางนาเดื่อ มี 6 บทเรียนที่ทำให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จ ประกอบด้วย 1.1) การรับรู้และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน 1.2) การบูรณาการคุณธรรมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียน 1.3) นักเรียนทำได้ตามศักยภาพของตนเอง 1.4) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถอดบทเรียน 1.5) การพัฒนาครูและนักเรียนแกนนำ 1.6) การนิเทศติดตาม ประเมินผล

ขั้นตอนที่ 2 แนวทางพัฒนาโครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนโพนสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

1. แนวทางการพัฒนาด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ของโครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนโพนสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านบุคลากร ดำเนินงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการอบรมของบุคลากรและนำมาขยายผลในองค์กรควรกำหนดนโยบายและเป้าหมายให้ชัดเจน และใช้หลักการมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ และร่วมรับผิดชอบ ด้านงบประมาณ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ประหยัดและรู้คุณค่า จัดทำแผนงานโครงการให้ชัดเจนแต่ละกิจกรรมเพื่อดูความจำเป็นในการใช้งบประมาณด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ สถานศึกษาควรมุ่งใช้สื่อที่มีอยู่เดิมและจัดหาโดยใช้เงินงบประมาณ ด้านสถานที่ดำเนินการ สถานศึกษาควรจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับบริบท และเป็นแหล่งเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายังไม่เพียงพอหรือยังไม่สอดคล้องต่อการจัดกิจกรรมมากเท่าที่ควร หรือไม่มีการวางแผนพื้นที่และสภาพแวดล้อมที่จะใช้ในการทำกิจกรรมต่างให้ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับ (อรอุมา โตประเสริฐ, 2562, น. 1-12) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า แนวการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 มีดังนี้ 1) ด้านการวางแผน สถานศึกษาประชุมคณะทำงานเพื่อร่วมกันกำหนดกิจกรรมให้หลากหลาย และจัดกิจกรรมให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง 2) ด้านการดำเนินงานตามแผน ผู้รับผิดชอบปฏิบัติงานตามปฏิทินที่กำหนดไว้ทุกกิจกรรม ครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ผู้บริหารสถานศึกษาให้การสนับสนุนอำนวยความสะดวกทุกขั้นตอน 3) ด้านการติดตามตรวจสอบสถานศึกษา จัดทำรายงานผลการประเมินการดำเนินงานรายงานต่อหน่วยงานต้นสังกัดและเผยแพร่ให้ทุกภาคส่วนทราบ เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นผลดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนได้ทุกช่องทาง 4) ด้านการปรับปรุงแก้ไข สถานศึกษาวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน สรุปรวบรวมผลการวิเคราะห์ จัดทำเป็นฐานข้อมูลนำไปปรับปรุงแก้ไขการวางแผนการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

2. แนวทางการพัฒนาด้านกระบวนการ (Process) ของโครงการ โรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนโพนสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านการวางแผนดำเนินงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรประชุมชี้แจงเนื้อหาแนวทางการดำเนินงาน กำหนด

วัตถุประสงค์ เป้าหมายให้ตรงกับสิ่งที่ต้องการดำเนินงาน เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ด้านการดำเนินงาน สถานศึกษาควรใช้เทคโนโลยีร่วมในการประชาสัมพันธ์และเสียงตามสาย ดำเนินกิจกรรมตามปฏิทินโครงการที่กำหนดไว้ ด้านการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน สถานศึกษาควรตรวจสอบจากผลการประเมินโครงการ เพราะโครงการมีระบบประเมินผลที่ชัดเจนอยู่แล้ว จึงสะดวกต่อการตรวจสอบ ด้านการปรับปรุงแก้ไข สถานศึกษาควรนำผลการประเมินมาวางแผนเพื่อจัดทำโครงการในครั้งต่อไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรภายในโรงเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ ยังไม่มีการประชุมเพื่อหาข้อปัญหาและแนวทางแก้ไขที่ชัดเจนและเป็นไปได้ในการจัดการดำเนินโครงการในครั้งต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ พรนิภา จันทรน้อย (2560, น. 9) กล่าวถึงความหมายและองค์ประกอบของคุณธรรมจริยธรรมไว้ว่า คุณธรรม จริยธรรม หมายถึง สภาพความดีงามถูกต้องที่อยู่ภายในจิตใจของแต่ละบุคคล และส่งผลให้บุคคลประพฤติตนในสิ่งที่ดีงามถูกต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ของตนเองและส่วนรวม

3. แนวทางการพัฒนาด้านผลผลิต (Output) ของนักเรียน โครงการ โรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนโอชะบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านผู้บริหารและครูมีคุณธรรมจริยธรรมและเป็นตัวอย่างแก่นักเรียนมีอิสระในความคิดและสามารถแสดงความคิดเห็นได้ ยึดมั่นในความดีงาม มีมนุษยสัมพันธ์ มีความสุภาพอ่อนโยน และมีไมตรีจิตพร้อมปฏิบัติหน้าที่ ด้านนักเรียนมีระเบียบวินัย นักเรียนตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่และงานที่ได้รับมอบหมายอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ มีความประพฤติตรงต่อเวลา และต่อหน้าที่ ปฏิบัติตนในขอบเขต กฎ ระเบียบ ของสถานศึกษา ด้านนักเรียนตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม นักเรียนรักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อมได้ถูกต้องตามสุขลักษณะ ขยัน ตั้งใจเรียนและตั้งใจปฏิบัติงาน ซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น ด้านนักเรียนสามารถนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ นักเรียนดำเนินชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น เป็นผู้ประหยัด อุดมและใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในชีวิตประจำวันคนเรานั้นในยุคปัจจุบันสังคมอยู่ในโลกความเจริญของวัตถุ อาจทำให้นักเรียนที่มีคุณธรรมจริยธรรมน้อยหลงใหลไปกับตามโลกของวัตถุ ไม่อดออม และมองเห็นประโยชน์ส่วนตนเป็นหลักใหญ่สำคัญ ดังนั้น การที่นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้นั้น จึงเป็นสิ่งที่ทำให้นักเรียนมีชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขและปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับ ประไพรัตน์ ลำไฉ (2557, น. 25) กล่าวถึงความหมายและองค์ประกอบของคุณธรรมไว้ว่า คุณธรรม จริยธรรม หมายถึง การประพฤติ ปฏิบัติ การกระทำของบุคคลที่ดีอันสูงสุดที่ปลูกฝังอยู่ในอุปนิสัย อันดีงามของคนตลอดจนความรู้สึกลึกซึ้งอันถูกต้องของบุคคลที่ควรเป็นในสิ่งนั้นๆ เพื่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองแก่ตนเอง และบุคคลอื่นโดยทั่วไปในสังคม ซึ่งอยู่ในจิตสำนึกอยู่ในความรับผิดชอบชั่วหรือดีของบุคคลนั้นๆ อันเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งและควบคุมความประพฤติของบุคคลที่แสดงออกเพื่อสนองในสิ่งที่ปรารถนา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการประเมิน โครงการ โรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนโอชะบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. นำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาด้านนโยบาย คือ เน้นคุณธรรมและงานวิชาการ โดยยึดแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการส่งเสริมให้บุคลากร

พัฒนาตนเองโดยการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม พัฒนาคุณธรรมอัตลักษณ์ และระเบียบวิธีการปฏิบัติงานให้ชัดเจน ครอบคลุม ดำเนินงาน โดยนำข้อเสนอแนะจากแนวทางพัฒนาของผู้ทรงคุณวุฒิในด้านปัจจัยนำเข้า ด้าน กระบวนการและด้านผลผลิต

2. นำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาองค์กร คือ สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับบุคลากรทุกคน รวมไปถึง ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ในการมีบทบาทในการดำเนินงาน โครงการคุณธรรมหรือกิจกรรมต่างๆ ภายในองค์กร มีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงและถูกต้องตรวจสอบได้ ปรับปรุง สื่ออุปกรณ์ อาคารสถานที่ให้มีสภาพพร้อมใช้ งาน และเพียงพอต่อจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการทุกคน เพื่อเกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนสูงสุด

3. นำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาองค์กร คือ สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับบุคลากรทุกคน รวมไปถึง ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ในการมีบทบาทในการดำเนินงาน โครงการคุณธรรมหรือกิจกรรมต่างๆ ภายในองค์กร มีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงและถูกต้องตรวจสอบได้ ปรับปรุง สื่ออุปกรณ์ อาคารสถานที่ให้มีสภาพพร้อมใช้ งาน และเพียงพอต่อจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการทุกคน เพื่อเกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนสูงสุด

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำผลการประเมินโครงการ โรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนโอชะบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ไปวิเคราะห์หาสาเหตุและ แนวทางแก้ไขอย่างต่อเนื่อง โดยได้รับความร่วมมือจากทุกส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา สร้าง ความตระหนักให้กับบุคลากรและนักเรียนเพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของโครงการโรงเรียนคุณธรรม

3.2 ครูผู้รับผิดชอบโครงการควรนำผลการประเมินโครงการ โรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนโอชะบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 และครูผู้สอนทุกคนต้องให้ ความสำคัญไปที่คุณภาพผู้เรียนในด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด และดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในโครงการให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

3.3 ผู้เรียน ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึก ปฏิบัติตนและประยุกต์ใช้คุณธรรม จริยธรรมในการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างเคร่งครัด และต่อเนื่อง พัฒนาความคิดของผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ มุ่งพัฒนา ความสามารถทางอารมณ์ เข้าใจตนเองและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินงาน โครงการคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นข้อมูล ในการปรับปรุงพัฒนาพฤติกรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มี คุณภาพตามหลักสูตร และมาตรฐานการศึกษา

2. ควรศึกษาการประเมินโครงการ โรงเรียนคุณธรรม โดยใช้กรอบแนวคิดด้านคุณธรรมจริยธรรมอื่น เช่น กรอบการดำเนินงานของโรงเรียนคุณธรรมยุวพัฒน์ และดำเนินการศึกษาวิจัยประเมินโครงการดังกล่าว เพื่อพัฒนาการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรมให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

3. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อโรงเรียนคุณธรรม เพราะจากการศึกษางานวิจัยพบว่าปัจจัยอีกหลาย ส่วนที่เป็นองค์ประกอบต่อการประเมินโรงเรียนคุณธรรม

4. ควรศึกษาพหุระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และ ขนาดเล็ก เพื่อหาลำดับองค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการประเมินโรงเรียนคุณธรรม เนื่องจากบริบทของ

โรงเรียนที่เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในถิ่นทุรกันดาร บริบทมีความแตกต่างจากโรงเรียนในเมือง เพราะฉะนั้นถ้าโรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่พร้อมก็จะมีประโยชน์ต่อการประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรม

รายการอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ธิดารัตน์ สุรินนา. (2564). การประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรม ของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนช่องแคบ-คีรีราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- นฤมล วิทวาลิรัตน์. (2562). การประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนคลองเมืองพิทยาคม. วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2(4), 97-107.
- ประไพรัตน์ ลำไจ. (2557). รูปแบบการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา, 2(2), 46-58.
- พรนิภา จันทน์น้อย. (2560). รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามคุณลักษณะบัณฑิตยุคสมัยใหม่ (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- พระมหาธศรั อินธิสิทธิ์ (ดุษฎีบัณฑิต). (2563). การบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ต้นแบบ กรณีศึกษาโรงเรียนในจังหวัดสกลนคร (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ภูมิพัฒน์ รักพรหมมงคล. (2559). การบริหารจัดการสถานศึกษา. กำแพงเพชร: เกรียงไกรพานิชย์.
- วิริญธรรมา รัตโน. (2562). การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนบ้านดุม (นพค.15 กรป.กลางอุปถัมภ์). วารสารงานวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 6(1), 58-75.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. (2566). แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระยะ 5 ปี 2566-2570. พิษณุโลก: สำนักงานฯ.
- อรอุมา โตประเสริฐ. (2562). แนวทางการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุทัยธานี เขต 2 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- Deming, W. E. (1993). *Total Quality Management in Higher Education*. Management Services, 3(5), 6.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 608-609.

